

ปัญหากฎหมายควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น¹

ปฐมพงษ์ เรืองฤทธิ์²

จากการศึกษาปัญหากฎหมายควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ศึกษาได้ศึกษาและค้นคว้าประวัติความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี หลักเกณฑ์การควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ในสังคมไทย แนวทางในการปฏิบัติในการควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ และข้อเท็จจริงในสังคมในการควบคุมการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ รวมถึงศึกษาถึงสาเหตุแห่งปัญหากฎหมายควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ ว่าเพราะเหตุใดปัญหาดังกล่าวยังเป็นปัญหายู่อุบัติในสังคมไทย ทั้งที่ได้มีกฎหมายกำหนดบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ และบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายการควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ ว่ามีขั้นตอนหรือสาเหตุอย่างไรปัญหาควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์จึงเป็นปัญหาที่สั่งสมอยู่ในสังคมไทยมาอย่างยาวนานและไม่ได้ได้รับการแก้ไขได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมเสียที หรือแม้กระทั่งกฎหมายควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์มีปัญหาหรือจุดด้อยอย่างไร จึงทำให้ผู้บังคับใช้กฎหมายและผู้อยู่ภายใต้กฎหมาย ไม่มีการปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ได้อย่างถูกต้องและสัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์ที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ซึ่งจากการศึกษาผู้ศึกษาได้พิจารณาแล้วเห็นถึงบ่อเกิดแห่งปัญหาที่แท้จริงของกฎหมายอันเป็นสาเหตุปัญหาการควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและในสังคมไทย รวมถึงประเด็นปัญหาที่ควรพิจารณาดังนี้

ประเด็นปัญหาการนิยามความหมายคำว่าสัตว์

การควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ได้ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมาย พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 แต่กฎหมายดังกล่าวซึ่งเป็นแม่บทของการบังคับใช้ในเรื่องควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ กลับไม่มีนิยามความหมายของคำว่าสัตว์หรือสัตว์เลี้ยงแต่อย่างใด จึงเป็นปัญหาในการตีความ และต้องใช้การเทียบเคียงการ

¹ ปัญหากฎหมายควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี วงษ์วิชิต และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศรี บัวสวรรค์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนเชื้อสกุล

² ปฐมพงษ์ เรืองฤทธิ์ หลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสุโขทัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตีความนิยามและความหมายของคำว่าสัตว์ในการเปรียบเทียบกฎหมายระหว่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ซึ่งกำหนดนิยามความหมายของคำว่าสัตว์ ตามมาตรา 3 โดยกำหนดการใช้งานของสัตว์เลี้ยงไว้เพื่อทำอะไร ใช้งานอย่างไร เพราะเหตุใด ซึ่งมีใช้นิยามของคำว่าสัตว์ที่ครบถ้วนแน่ชัดในชนิดและประเภทของสัตว์ แต่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการของคุณสมบัติของสัตว์เท่านั้น จึงไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่าเป็นสัตว์ชนิดใด แต่ต้องตีความจากพฤติการณ์ของสัตว์และผู้เลี้ยงเองว่าสัตว์นั้นจะเป็นสัตว์หรือไม่อย่างไร ซึ่งในความเป็นจริงหากเกิดความเสียหายจากสัตว์ ผู้เลี้ยงย่อมปฏิเสธหลักความเป็นเจ้าของสัตว์เป็นที่แน่นอนอยู่ กฎหมายจึงเป็นช่องว่างให้ผู้ควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ สละความเป็นเจ้าของตามหลักกรรมสิทธิ์

ส่วนพระราชบัญญัติ โรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มีการกำหนดชื่อสัตว์แต่ละชนิดและประเภทมาได้อย่างชัดเจน แต่บทกฎหมายดังกล่าวได้มีการกำหนดชื่อสัตว์ไว้เพียงไม่กี่ชนิดจึงทำให้การตีความแม้จะแน่ชัดในข้อกฎหมายแต่อาจไม่เกิดความครอบคลุมและทั่วถึงเพราะว่าสัตว์ในโลกนี้มีหลากหลายสายพันธุ์ การกำหนดชื่อสัตว์ในกฎหมายไว้เพียงไม่กี่ชนิดจึงเป็นการจำกัดสิทธิในการตีความนิยามความหมายของคำว่าสัตว์เลี้ยง ในข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ได้มีการกำหนดนิยามคำว่าสัตว์ว่าหมายความว่าสัตว์ทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์ป่าหรือสัตว์ชนิดอื่น ๆ จึงเป็นการกำหนดนิยามความหมายของคำว่าสัตว์ในความหมายที่กว้างและไม่แน่ชัดในข้อเท็จจริง เมื่อเทียบกับกฎหมายที่ออกโดยข้อบัญญัติท้องถิ่น ที่เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในพื้นที่เขตเท่านั้นไม่ได้เป็นการบังคับใช้อย่างทั่วถึงแต่อย่างใด การกำหนดความในอย่างกว้างจึงทำให้เกิดความยากต่อการบังคับใช้กฎหมายได้ นิยามของสัตว์ทุกชนิดนั้น จะสามารถไปแบ่งแยกหรือตีความให้มีความหมายออกจากสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นได้อย่างไร

ดังนั้นนิยามความหมายของคำว่าสัตว์หรือสัตว์เลี้ยง ของกฎหมายทั้งสามจึงมีนิยามและความหมายที่แตกต่างกันไป ตามพฤติการณ์ ประเภท คุณสมบัติ สถานะ และสถานที่ของสัตว์ เป็นต้น จึงเป็นปัญหาในการผู้มีอำนาจในการใช้ดุลพินิจในการตีความนิยามความหมายของสัตว์ และยังเป็นที่ยังสงสัยถึงข้อเท็จจริงทำให้การใช้กฎหมายอาจเกิดความคลุมเครือและคำนึงถึงความเป็นจริงในสังคม เพราะเมื่อนิยามความหมายของคำว่าสัตว์ยังไม่ถูกต้องและแน่ชัดการบังคับใช้กฎหมาย การควบคุมการเลี้ยง และการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในการตีความก็จะเป็นปัญหาตามมาเช่นกัน อันเนื่องมาจากนิยามความหมายของคำว่าสัตว์ เพื่อให้เป็นไปตามหลักความเป็นเจ้าของ

ประเด็นที่สองปัญหาหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์

การควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ เป็นหน้าที่ของเจ้าของสัตว์หรือผู้ควบคุมสัตว์ที่มีหน้าที่ต้องดูแลสัตว์ที่ต้องใช้ความระมัดระวังและป้องกันเพื่อมิให้เกิดความเสียหายและเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยปัญหาหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์นั้น ในกฎหมายพระราชบัญญัติการ

สาธารณสุข พ.ศ. 2535 การไม่เข้าใจในตัวกฎหมายที่ผู้ใช้กฎหมายต้องตีความว่าความเดือดร้อนจากเชื้อโรคและความรำคาญอันเกิดจากสัตว์อะไรคือสิ่งที่เรียกว่ารำคาญ อะไรที่สิ่งที่ทำให้เดือดร้อน กฎหมายจึงเป็นการตีความเพื่อให้เกิดความเหมาะสม มิใช่เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ที่มีความแน่ชัดในกฎหมาย ส่วน

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 14 เป็นกฎหมายที่ออกมาโดยให้ความสำคัญในเรื่องความสะอาดและความเป็นระเบียบของบ้านเมือง ที่มุ่งเน้นถึงประโยชน์ส่วนร่วมของประชาชน ไม่ได้ต้องการมุ่งเน้นการลงโทษผู้ควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ จึงเป็นการกำหนดโทษปรับที่ค่อนข้างต่ำทำให้ผู้ควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย

ความรับผิดชอบของผู้ควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 59 วรรคสี่ ได้กำหนดถึงความผิดของผู้ควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ในกรณีที่สัตว์นั้นดุร้าย ซึ่งกฎหมายได้ระบุนิยามความหมายของคำว่าสัตว์ดุร้ายไว้แต่ประการใดจึงเป็นปัญหาของข้อกฎหมายที่ไม่มีความชัดเจน เมื่อพิจารณาโทษตามมาตรา 377 ที่กำหนดโทษทั้งจำทั้งปรับไว้ กฎหมายจึงควรมีความชัดเจนและไม่มีที่สงสัยในข้อเท็จจริงตามหลักความรับผิดชอบทางอาญาต้องปราศจากความสงสัย ส่วนความรับผิดชอบในทางแพ่งนั้นเป็นบทบัญญัติจะเป็นปัญหาในเรื่องการตีความของพฤติการณ์ของผู้ควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ว่าได้กระทำไปโดยเจตนาหรือประมาทเลินเล่อ หรือมีเหตุสมควรในการยกเว้นความผิดหรือไม่ จึงเป็นปัญหาในการในดุลพินิจในการวินิจฉัยข้อเท็จจริง

ดังนั้นปัญหานี้ที่ความรับผิดชอบของผู้ควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ จึงเป็นปัญหาในการตีความถึงพฤติการณ์ของผู้ควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ โดยคำนึงถึงหลักความเป็นจริงในสังคม ที่ในปัจจุบันปัญหานี้ที่ความรับผิดชอบของผู้ควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ มีสาเหตุที่เกิดมาจากการขาดความรับผิดชอบในสังคมของประชาชน ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนร่วม ขาดความผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นตามหลักประโยชน์สาธารณะ จึงทำให้เกิดปัญหานี้ที่ความรับผิดชอบของผู้ควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ขึ้นมา

ประเด็นที่สาม ปัญหาอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์

การควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับใช้กฎหมายอาทิเช่น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 หรือ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เป็นต้น โดยในแต่ละกฎหมายได้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ไว้ที่แตกต่างกัน จึงปัญหาที่การทับซ้อนอำนาจของเจ้าพนักงาน ที่ไม่เป็นที่แน่ชัดว่าเรื่องดังกล่าว ผู้ใดควรเป็นผู้มีอำนาจใช้กฎหมายไม่ว่าจะเป็น เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานสาธารณสุข หรือนายแพทย์ ที่ล้วนแล้วแต่มีอำนาจในการจัดการปัญหาการควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ภายในพื้นที่ความรับผิดชอบของตนได้ นอกจากนี้ยังรวมถึงปัญหาในการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานที่จะบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว หรือจะบังคับโทษปรับเท่าไร จึงอาจเป็นการใช้อำนาจทางดุลพินิจโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายได้

ดังนั้นแล้วปัญหาอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ จึงเป็นปัญหาในทางข้อกฎหมายที่กำหนดบทบาทการให้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน รวมถึงการกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจให้เกิดความถูกต้องและเท่าเทียมกันของผู้คนในสังคม โดยปราศจากข้อครหาถึงความเอียงเอียงในการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายได้ ตามหลักการใช้อำนาจของรัฐ

ประเด็นสุดท้ายปัญหาการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์

เหตุผลหนึ่งในการควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ ยังเป็นปัญหาสังคมที่ไม่ว่าจะมองไปไหนก็จะเห็นปัญหานี้ แม้ปัญหาดังกล่าวจะเป็นปัญหาที่มีกฎหมายควบคุมไว้ก็ตาม สืบเนื่องจากมาจากกฎหมายนั้นแม้จะออกมาแต่การบังคับใช้ไม่เป็นที่ครอบคลุมและทั่วถึงและไม่ทันต่อยุคสมัยของสังคม จึงเป็นเหตุให้การบังคับใช้กฎหมายควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ไม่เกิดความสัมฤทธิ์ผล อาทิเช่น การกำหนดโทษที่ไม่คำนึงหลักค่าของชีพของสังคมหรือการกำหนดโทษที่ไม่เหมาะสมกับความผิด โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของ การควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ ที่สมควรเป็นให้มีการกำหนดโทษที่มีความรุนแรง เพื่อให้ผู้ควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์เกรงกลัวต่อการบังคับใช้กฎหมาย ดังที่เห็นได้จากกรณีเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อความเสียหายแก่ทรัพย์สินและชีวิตของสังคมโดยกว้าง

ดังนั้นแล้วปัญหาการควบคุมการควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ จึงจำเป็นต้องมีการบัญญัติกฎหมายไว้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพปัญหาในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และมีผลครอบคลุมบังคับใช้เป็นการทั่วไป

จากการที่ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ จึงเห็นควรที่จะเสนอข้อแก้ไขในบางประการเพื่อให้การควบคุมการควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องและทันสมัยต่อสังคมในปัจจุบันยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ปัญหาการนิยามความหมายคำว่าสัตว์

เห็นควรมีการกำหนดนิยามความหมายของคำว่าสัตว์หรือสัตว์ไว้โดยเฉพาะเจาะจง โดยไม่ต้องไปตีความถึงพฤติการณ์ ความเป็นอยู่ ประเภทหรือชนิดของสัตว์ เพื่อลดการใช้ดุลพินิจการตีความและไม่ให้เกิดการใช้ช่องว่างของกฎหมายได้

หรือเห็นควรแก้ไขความหมายคำว่าสัตว์ ให้สอดคล้องกับพจนานุกรมเพื่อให้นิยามความหมายของคำว่าสัตว์มีการบังคับใช้และตีความหมายเหมือนกันภายในสังคม โดยไม่จำเป็นต้องไปอ้างอิงกฎหมายใดกฎหมายหนึ่งแต่อย่างใด

2. ปัญหาหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์

เห็นควรให้มีการกำหนดบทลงโทษให้มีความเหมาะสมแก่ผู้ควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งโทษจากการแพร่ระบาดของเชื้อโรคอันเกิดจากสัตว์ ที่ส่งผลกระทบต่อความเสียหายแก่ส่วนร่วม เพื่อให้ผู้ควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์เกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมายที่บังคับใช้

เห็นควรให้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ให้มีความแน่ชัด โดยลำดับขั้นตอนวิธีการอย่างละเอียดเพื่อป้องกันการสละความเป็นของสัตว์เลี้ยงหรือทิ้งสัตว์เลี้ยง ให้เป็นไปตามหลักความเป็นเจ้าของ

เห็นควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ ได้มีการทำประกันภัยสัตว์ เพื่อเป็นการเอื้อยาค่าสินไหมทดแทน ในกรณีสัตว์ซึ่งอยู่ในความดูแลของตนไปก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินหรือร่างกายต่อบุคคลภายนอก อีกทั้งยังเป็นการป้องกันเพื่อมิให้ผู้ควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ สละหลักความเป็นเจ้าของเมื่อเกิดความเสียหายเกิดขึ้น รวมถึงประกันชีวิตของสัตว์เพื่อเป็นการเอื้อยาค่ารักษาพยาบาลในการรักษาสัตว์ เมื่อสัตว์เกิดการเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุเกิดขึ้น โดยวิธีการก็จะใช้วิธีเดียวกับการประกันภัยรถยนต์ และประกันชีวิตของคนเพื่อให้ง่ายต่อเข้าใจของผู้คนในสังคมและง่ายต่อการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ

3. ปัญหาอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์

เห็นควรลดบทบาทการใช้อำนาจในทางการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานหน้าที่ เพื่อลดความโต้แย้งในการพิจารณาตีความของเจ้าหน้าที่ รวมถึงการกำหนดเจ้าพนักงานหน้าที่ให้มีความชัดเจนไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้ไม่ให้เกิดการทับซ้อนของการใช้อำนาจตามกฎหมาย ตามหลักการใช้อำนาจรัฐ

เห็นควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในเรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญเฉพาะ ตามหลักประสิทธิภาพ

เห็นควรยกเลิกการให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการบังคับใช้กฎหมายและการออกใบอนุญาตท้องถิ่น โดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 แม้เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายที่กฎหมายกำหนดไว้ให้กระทำได้ตามหลักการกระจายอำนาจการปกครองก็ตาม แต่ในหลายพื้นที่กลับไม่มีการออกข้อบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์แต่อย่างใด

4. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์

เห็นควรมีการออกกฎหมายในรูปแบบพระราชบัญญัติในเรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์เป็นการเฉพาะ เพื่อแก้ไขปัญหการบังคับใช้กฎหมายและให้กฎหมายมีการบังคับใช้ไปในทิศทางเดียวกันทั้งประเทศ เกิดความแน่ชัดในหน้าที่ของผู้บังคับใช้กฎหมายและผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งเพิ่มข้อกฎหมาย

การจดทะเบียนสัตว์ที่นอกเหนือจากสัตว์พาหนะที่มีการขึ้นทะเบียนอยู่ในปัจจุบัน โดยให้มีการกำหนดขั้นตอน และวิธีการต่าง ๆ อาทิเช่น หากเป็นสุนัข ให้มีอายุตั้งแต่ 3 เดือนเป็นต้นไปมาจดทะเบียน พร้อมทั้งให้ฉีดวัคซีน เข็มแรกเพื่อที่จะให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติพิษสุนัขบ้า พ.ศ.2535 และเมื่อถึงระยะเวลาให้เวลาหนึ่งผู้ควบคุม การเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์จะต้องแสดงเอกสารการจดทะเบียนทุกครั้งที่เจ้าพนักงานร้องขอ เพื่อแสดงหลักความเป็นเจ้าของ สัตว์เป็นต้น ผู้ศึกษาเชื่อว่าด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบันการจดทะเบียนสัตว์ที่มีเจ้าของสามารถกระทำได้ง่าย เนื่องจากปัจจุบันเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้เชื่อมต่อข้อมูลจากหลาย ๆ ที่มารวมกันจึงง่ายต่อการตรวจสอบและดูแล ความเรียบร้อยได้ ทั้งยังให้มีและข้อกำหนดในเรื่องสัตว์จรจัดไว้ด้วย โดยอาจกำหนดขั้นตอนวิธีการในการดูแล เลี้ยงดูสัตว์จรจัด สถานที่เลี้ยง การหาเจ้าของใหม่ให้แก่สัตว์ หรือแม้กระทั่งการกำจัดสัตว์ (เช็ตซีโร่) เพื่อเป็นการ ขจัดปัญหาการควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสังคมไทยอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, **คู่มือพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.**

2535 สารานุกรมสำหรับประชาชน, พิมพ์ครั้งที่ 8 ,หน้า 18-19.

วุฒิสาร ตันไชย, **การกระจายอำนาจ และประชาธิปไตยในประเทศไทย**, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: สถาบัน พระปกเกล้า, 2557), หน้า4

วุฒิสาร ตันไชย, **การกระจายอำนาจ และประชาธิปไตยในประเทศไทย**, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: สถาบัน พระปกเกล้า, 2557), หน้า5.

สุทธินันท์ สุวรรณจิตร, บุญเรือง เตชะวิวัฒน์กุล, “การกระจายอำนาจการปกครอง,” **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ** ปีที่ 8 ฉบับที่ 5 (พฤษภาคม 2564): 3-4

โกวิท พวงงาม, **การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต**. พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน, 2559), หน้า 10-11

วรเจตน์ ภาคีรัตน์, **กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2554), หน้า 1.

วรเจตน์ ภาคีรัตน์, **กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2554), หน้า 9.

สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, “คู่มือ การดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม
สำหรับสาธารณสุขอำเภอ การจัดการเหตุน้ำท่วมและกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ”, พิมพ์ครั้งที่ 1
กุมภาพันธ์ 2556: หน้า 12-20.

บทความ

ภาณินี กิจพอคำ,รองศาสตราจารย์อัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน,ประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการของกฎหมายอาญา
และอาญาวิทยา,หน้า16-17

สมพงษ์ เตชะสมุทรณ์,มาตรการเสริมแทนโทษปรับในคดีสุรา.หน้า 4-7

สมพงษ์ เตชะสมุทรณ์,มาตรการเสริมแทนโทษปรับในคดีสุรา.แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับโทษปรับ.
(ม.ป.ป.), หน้า 12-22

ทศพล ทรรศนกุลพันธ์,ทฤษฎีและประวัติศาสตร์เกี่ยวกับละเมิด,เอกสารการสอน คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หน้า 10.

ทศพล ทรรศนกุลพันธ์,ทฤษฎีและประวัติศาสตร์เกี่ยวกับละเมิด,เอกสารการสอน คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หน้า 12.

ศิริมา วรรณกุล,, ขั้นตอน การจัดการเหตุน้ำท่วม. (จังหวัดแพร่: กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม 2561) หน้า 1-5

อำนาจ บุญรัตน์ไมตรี, “แนวคิดการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐและองค์กรปกครองท้องถิ่น”, วารสาร
การเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 6,

(กันยายน-กุมภาพันธ์ 2559): หน้า 30-31.

วิชัย สังข์ประไพ, “หลักสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย,”เอกสารวิชาการ วิทยาลัยรัฐธรรมนุช สำนักงานศาลรัฐ
ธรรมนุช,หน้า .1-3.

เฉลิมวุฒิ ศรีพรหม.ความรับผิดชอบทางแพ่งเพื่อความปลอดภัยอันเกิดจากสุนัขชุมชน .วารสารนิติศาสตร์และสังคม
ท้องถิ่น:หน้า 192-196

สพ.ญ.ช้องมาศ อันตรเสน,โรคพิษสุนัขบ้า(Rabies),หน้า 1

วิทยานิพนธ์

เบญจมาศ อินทร์มณ, วิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ
,(กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม)หน้า 9.

ชลธิกรณ วิริยะรัตนพร, สารนิพนธ์ เรื่อง ความรับผิดชอบทางละเมิดของบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง : กรณีศึกษาความเสียหายที่เกิดจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง,(กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม)หน้า 12.

ชลธิกรณ วิริยะรัตนพร, สารนิพนธ์ เรื่อง ความรับผิดชอบทางละเมิดของบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง : กรณีศึกษาความเสียหายที่เกิดจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง,(กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม)หน้า 9.

เอกสารอื่นๆ

อนันต์ คงเครือพันธ์, เรื่องแนวคิดการพิจารณาคดีทางปกครองที่เกี่ยวกับ”ประโยชน์สาธารณะ” }”ศาลปกครองหน้าที่ 2.

นายพงษ์ธวัช บัญพิทักษ์,”สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560,”(สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร)หน้า 11

กมล ตันจินวัฒนกุล, “หลักสุจริต,” วารสารกระบวนการยุติธรรม (พฤษภาคม - สิงหาคม 2555): 79-85

ธีระชัย จาตุรงค์สวัสดิ์, ทฤษฎีบริการสาธารณะในกฎหมายปกครองฝรั่งเศส : ข้อความคิด แนวทางการใช้ และระบบกฎหมาย.[Online], available URL: http://thaiaixois.online.fr/etc/chai_service1.pdf. 2563 (มีนาคม, 21).

ธีระชัย จาตุรงค์สวัสดิ์,ทฤษฎีบริการสาธารณะในกฎหมายปกครองฝรั่งเศส : ข้อความคิดแนวทางการใช้และระบบกฎหมาย. [Online], available URL: http://thaiaixois.online.fr/etc/chai_service1.pdf. 2563 (มีนาคม, 21).

การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล, [Online], available URL:

<https://sites.google.com/site/goodgovernanceinternalaudit/prasiththiphaph-efficiency>(เมษายน, 2565)

สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย, [Online], available URL: <https://juragrapha27108.wixsite.com/human-rights/blank-jgq18>(กุมภาพันธ์, 22).

ศรัณย์ พิมพ้งาม, ปันณธร เขื่อนแก้ว,การร่างกฎหมาย สได์ล์ และโครงสร้างกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. [Online], available URL: <https://businessanalysisoflaw.com/2018/01/08/civil-law-thai-laws/>

ศรัณย์ พิมพ้งาม, ปันณธร เขื่อนแก้ว,การร่างกฎหมาย สได์ล์ และโครงสร้างกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. [Online], available URL: <https://businessanalysisoflaw.com/2018/01/08/civil-law-thai-laws/>

ศรัณย์ พิมพ้งาม, ปันณธร เขื่อนแก้ว,การร่างกฎหมาย สได์ล์ และโครงสร้างกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. [Online], available URL: <https://businessanalysisoflaw.com/2018/01/08/civil-law-thai-laws/>

ศรัณย์ พิมพ้งาม, ปันณธร เชื้อนแก้ว,การร่างกฎหมาย สไต้ล้ และโครงสร้างกฎหมายแพ่งและพานิชย์. [Online],
available URL: <https://businessanalysisoflaw.com/2018/01/08/civil-law-thai-laws/>

ศรัณย์ พิมพ้งาม, ปันณธร เชื้อนแก้ว,การร่างกฎหมาย สไต้ล้ และโครงสร้างกฎหมายแพ่งและพานิชย์. [Online],
available URL: <https://businessanalysisoflaw.com/2018/01/08/civil-law-thai-laws/>

ศรัณย์ พิมพ้งาม, ปันณธร เชื้อนแก้ว,การร่างกฎหมาย สไต้ล้ และโครงสร้างกฎหมายแพ่งและพานิชย์. [Online],
available URL: <https://businessanalysisoflaw.com/2018/01/08/civil-law-thai-laws/>(มีนาคม, 2).

ความหมายของกฎหมาย ที่มา จุดประสงค์และความสำคัญของกฎหมาย.[Online], available
URL:<https://sites.google.com/site/kdhmaylaeacriythrmsuxmwlcnn/khwam-hmay-khxng-kdhmay-thima-cud-prasngkh-laea-khwam-sakhay-khx-ngkt-hmay>(เมษายน, 18)

ทศพล ทรรณกุลพันธ์ คณะนิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ,ทฤษฎีและประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ
ละเมิด.[Online], available URL: <https://slideplayer.in.th/slide/17943366/>

วุฒิสาร ดันไชย,การกระจายภารกิจหน้าที่ไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคใหม่. [Online], available URL:
<http://www.local.moi.go.th/webst/botfam1.htm>

คุณบุญเสริม นาคสาร,ทฤษฎีว่าด้วยการกระทำของรัฐบาลกับคำพิพากษาของศาลไทย. [Online], available
<http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=1115>

วุฒิสาร ดันไชย.การกระจายภารกิจหน้าที่ไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคใหม่.[Online], available URL:
<http://www.local.moi.go.th/webst/botfam1.htm> (กุมภาพันธ์, 24).

หลักการแห่ง พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใหม่.
[Online], available URL: <http://www.local.moi.go.th/plan.htm> (กุมภาพันธ์, 24).

นันทวัฒน์ บรรณานันท์ .ครั้งที่ 12 กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง:เครือข่ายกฎหมายมหาชนไทย,
[Online], available URL: <http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=1278>(มีนาคม 7).

กฎหมายไทย.[Online], available
URL<https://std40536.wordpress.com/%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%8D%E0%B8%B2/> (มีนาคม, 30).

กรุงเทพมหานคร.สำนักงานกฎหมายและคดี:ประมาณเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ???
<https://webportal.bangkok.go.th/law/page/> (กุมภาพันธ์, 18).

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.งานนิติการ;หลักกฎหมายอาญาภาคทั่วไป <https://dla.wu.ac.th/th/archives/3547>(มีนาคม, 7).

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.งานนิติการ.ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.[Online], available URL: <https://dla.wu.ac.th/th/archives/3782> (กุมภาพันธ์, 22).

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง.กองกฎหมาย;หลักการกระทำละเมิด.
<https://dmcrt.dmcrt.go.th/lag/detail/1110/> (กุมภาพันธ์, 22).

สำนักงานบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรี, เรื่องนำรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.คุ้มครองสัตว์.[Online], available URL: <https://www.pmda.go.th/animal-protection-act/> (พฤษภาคม, 2).

ศูนย์ทดลองสัตว์แห่งชาติ,สวัสดิภาพสัตว์ (Animal Welfare). [Online], available URL: <https://nlac-old.mahidol.ac.th/acth/index.php/veterinarian/animal-welfare> (สิงหาคม, 2).

แนวทางปฏิบัติการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน.[Online],availableURL: <https://www.urbaneco.org/%E0%B9%81%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%B8%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B9%8C/> (สิงหาคม, 2).

มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน,หลักการเลี้ยงสัตว์. Online],availableURL: <https://saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=12&chap=5&page=t12-5-infodetail03.html> (สิงหาคม, 4).